

Використана література:

1. *Алексюк А. М.* Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія : підручник. – К. : Либідь, 1998. – С. 455-470.
2. *Биковська О. В.* Позашкільна освіта : теоретико-методичні основи : моногр. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2008. – 336 с.
3. *Галушко Т. Є.* Лекція у вищій школі. – К. : Видавництво “Вища школа”, 1971. – 75 с.
4. Закон України “Про вищу освіту” // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 20.
5. *Кузьміна Н. В.* Методы исследования педагогической деятельности. – Ленинград : изд-во Ленинградск. гос. унив. им. А. А. Жданова, 1970. – 114 с.
6. Освіта в Україні. Нормативна база. – К. : КНТ, АТІКА, 2004. – 492 с.
7. Позашкільна освіта в Україні : навч. посіб. / за ред. О. В. Биковської. – К. : ІВЦ АЛКОН, 2006. – 224 с.
8. *Скрипченко О. В., Падалка О. С., Скрипченко Л. О.* Психолого-педагогічні основи навчання : навч. посіб. – К. : Український Центр духовної культури, 2005. – С. 469-471.
9. *Сущенко Т. І.* Позашкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Сущенко. – К. : ІСДО, 1996. – 144 с.
10. Технологія : освітньо-професійний комплекс (частина І, ІІ) : галузь знань 0101 – Педагогічна освіта, напрям підготовки 010103 – Технологічна освіта, освітньо-кваліфікаційний рівень – 6.010103 “Бакалавр педагогічної освіти” : посібник / упоряд. : М. С. Корець, Т. Б. Гуменюк, А. І. Макаренко, О. П. Гнеденко / за ред. доктора пед. наук, проф. М. С. Корця. – К. : НПУ, 2010. – 400 с.
11. *Штокман И. Г.* Вузовская лекция. Практические советы по методике преподавания учебного материала. – К. : “Вища школа”, 1981. – 151 с.

Шереметьева С. Г. Система підготовка учителів технологій.

Стаття посвячена теоретичному аналізу підготовки учителів технологій. організації учебного процесса в высшем учебном заведении. Особенное внимание уделяется лекции как виду учебных занятий.

Ключевые слова: образование, учителя технологий.

Sheremeteva S. G. The system of teacher training technology.

The article deals with the theoretical analysis of features of teacher training technologies.

Keywords: teacher training technology.

Щур Н. Б., Нечипорук Ю. Г.
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

ВИРОБНИЧИЙ ТРАВМАТИЗМ В УКРАЇНІ: СТАН І ПРИЧИНИ

У статті проаналізовані статистичні дані виробничого травматизму і профзахворювань за 2009–2010 рр. Розглянуті проблеми, основні чинники і причини виробничого травматизму характерні для України на сучасному етапі її соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: травматизм, умови праці.

Додержання конституційних прав громадян на безпечні та здорові умови праці є головним принципом державної політики в галузі охорони праці. Відповідно до цього принципу в Україні побудовано систему державного нагляду за охороною праці, а головним завданням Держгірпромнагляду залишається комплексне управління охороною праці та забезпечення ефективного державного нагляду за додержанням законодавства про охорону праці [1].

Проблема створення безпечних і нешкідливих умов праці в Україні існувала завжди. Щорічно майже 17 тисяч осіб стають інвалідами внаслідок травм і профзахворювань. Чисельність пенсіонерів по трудовому каліцтву у 2010 році перевищила 100 тисяч, а

пенсіонерів у зв'язку з втратою годувальника внаслідок нещасного випадку – 29 тисяч осіб. Загальна сума витрат на фінансування пільгових професійних пенсій, пенсій по трудовому каліцтву, відшкодування шкоди потерпілим на виробництві та пов'язаних з ними інших витрат, сьогодні становить від 10 до 15 відсотків фонду оплати праці в промисловості, а в окремих галузях і регіонах – від 15 до 30 відсотків. Особливо гостро ці проблеми відчуються на підприємствах галузей з високим рівнем професійного ризику. За даними Держкомстату, кожен четвертий працівник працює в умовах впливу шкідливих виробничих факторів, рівні яких перевищують гранично допустимі. Основною причиною такої ситуації є недодержання вимог Законів “Про охорону праці” та “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення”, які встановлюють відповідальність роботодавця за забезпечення здорових і безпечних умов праці. Викликає занепокоєння стан охорони праці та забезпечення соціальних гарантій на підприємствах недержавного сектору економіки, який все збільшується. Тут порушення правил безпеки носять масовий характер, допускається приховування нещасних випадків, свавілля роботодавців в додержанні тривалості робочого часу, відпочинку, ухилення від виплат і компенсацій за заподіяну шкоду від нещасних випадків. Пріоритети в роботі з охорони праці, як і раніше, спрямовані не на здійснення профілактичних заходів щодо зниження професійних ризиків, а їх матеріальній компенсації, витрати на яку неухильно зростають. Виплати потерпілим на виробництві через Фонд щорічно збільшуються на 12-20%, або на суму близько 200 млн. грн., і вже досягли майже 1,8 млрд. грн. У значній мірі це пов'язано з нестраховим характером механізму соціального захисту від професійних ризиків, а також із відсутністю органічного зв'язку між системами охорони праці і соціального страхування. Це стосується таких галузей як: вугільна, гірничорудна, нафтогазобудування, будівництво, хімія, металургія і т.і.

Міжнародна статистика свідчить, що в наш час травматизм може бути прирівнений до епідемії [2]. Ризик отримати виробничу травму або набуті професійне захворювання в Україні у 5-8 разів вищий, ніж у розвинутих країнах. За станом охорони праці Україна посідає 90 – 92 – ге місце у світі.

Згідно статистичних даних у 2009 р. в Україні, загальна кількість травмованих на виробництві – 12370 осіб, у тому числі зі смертельними наслідками 675 осіб. Профзахворювання виявлено у 6 420 осіб з них 412 померло. У 2010 році загальна кількість виробничих нещасних випадків, у тому числі смертельних, зменшилась порівняно з 2009 роком у загальному на 5%. Зокрема, нещасних випадків сталося на 672 менше, смертельних – на 31. У 14 областях кількість нещасних випадків зі смертельними наслідками зменшилась. Однак збільшилась кількість загиблих на підприємствах АР Крим, Луганської, Дніпропетровської, Полтавської, Закарпатської, Львівської, Миколаївської, Запорізької, Тернопільської областей.

За даними Держсанепідемслужби більше 70% підприємств України не відповідають санітарним правилам. Особливо незадовільний санітарний стан відмічається на середніх, малих підприємствах та підприємствах приватної форми власності, які явно недостатньо охоплені державним санітарним наглядом.

Аналіз причин виробничого травматизму свідчить, що від 33 до 47% нещасних випадків відбуваються внаслідок наявності небезпечних та шкідливих виробничих чинників.

Небезпечний виробничий чинник – виробничий чинник, дія якого за певних умов може призвести до травм або іншого раптового погіршення здоров'я працівників [3].

Шкідливий (виробничий) чинник – виробничий чинник, вплив якого на працівника за певних умов, може призвести до захворювання, зниження працездатності й (або) негативного впливу на здоров'я нащадків [3].

Розглянемо основні чинники, що суттєво впливають на виробничий травматизм в Україні.

Організаційні: відсутність або неякісне проведення навчання з питань охорони праці; відсутність контролю; порушення вимог інструкцій, правил, норм, стандартів; невиконання

заходів щодо охорони праці; порушення технологічних регламентів, правил експлуатації устаткування, транспортних засобів, інструменту; порушення норм і правил планово-попереджувального ремонту устаткування; недостатній технічний нагляд за небезпечними роботами; використання устаткування, механізмів та інструменту не за призначенням, порушення виробничої дисципліни.

Технічні: несправність виробничого устаткування, механізмів, інструменту; недосконалість технологічних процесів; конструктивні недоліки устаткування; недосконалість або відсутність захисних загороджень, запобіжних пристроїв, засобів сигналізації та блокування; зношеність устаткування (у деяких галузях до 90%).

Санітарно-гігієнічні: підвищений (вище ГДК) вміст в повітрі робочих зон шкідливих речовин; недостатнє чи нераціональне освітлення; підвищені рівні шуму, вібрації, інфра та ультразвуку; незадовільні мікрокліматичні умови; наявність різноманітних випромінювань вище допустимих значень; порушення правил особистої гігієни.

Економічні: неритмічність роботи; прагнення до виконання надурочних робіт; недоліки в побутових умовах, у забезпеченні дитячими закладами; порушення термінів отримання заробітної плати тощо.

Психофізіологічні: помилкові дії працівника внаслідок втоми, надмірної важкості і напруженості роботи, монотонності праці, хворобливого стану, необережності; невідповідність психофізіологічних чи антропометричних даних працівника техніці, що використовується або роботі, що виконується; незадоволення роботою; несприятливий психологічний клімат у колективі.

Однією з основних причин незадовільного стану охорони праці в Україні залишається “людський фактор”, на який сьогодні припадає близько 75-80% усіх нещасних випадків на виробництві [4]. Нині працівник не знає або не усвідомлює своєї відповідальності за особисту та колективну безпеку, ціну власної помилки під час виконання виробничих завдань. А питанням мотивації щодо її посилення не приділяється належної уваги.

Використана література:

1. Науково-виробничий журнал “Охорона праці”. – № 12. – К., 2010.
2. Гогіташвілі Г. Г., Лапін В. М. – Основи охорони праці : навч. посіб. – 4-те вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2008. – 302 с.
3. ДСТУ 2293 – 99 Охорона праці. Терміни та визначення основних понять.
4. Крушельницька Я. В. Фізіологія і психологія праці. – К., 2000.
5. Науково-виробничий журнал “Охорона праці”. – № 2. – К., 2011.

Щур Н. Б., Нечипорук Ю. Г. Производственный травматизм в Украине: состояние и причины.

В статье проанализированы статистические данные производственного травматизма и профзаболеваний за 2009–2010 гг. Рассмотрены проблемы, основные факторы и причины производственного травматизма характерные для Украины на современном этапе её социально-экономического развития.

Ключевые слова: травматизм, умови праці.

Shchur N. B., Nechyporuk Y. G. The Production Traumatism in Ukraine : State and Reasons.

The article analyses the statistical data of production traumatism and of professional illnesses for the period of 2009 – 2010. The problems, the principle stimulants and reasons of production traumatism, which are typical for Ukraine in the modern stage of its social and economical development, were considered in the article.

Keywords: traumatism, labor conditions.